

je skušal odkritja predstaviti tudi z umetnostnozgodovinske plati. Kot laik na tem polju je pogosto zašel v prenagljena sklepanja in drzne domneve, čeprav bi mu tudi tu ne mogli odrekati razvite intuicije in bistrega očesa. Skozi vsa dela veje avtorjeva velika ljubezen do kulturnih spomenikov; teksti so bogato ilustrirani, zanimivi pa so tudi po živem, skoraj reporterskem načinu pisanja.

Kohlbachov umetnostnozgodovinski opus ima znaten pomen tudi za slovensko umetnostno zgodovino. Odkril je mnoge vezi, ki so se spletale med Štajersko, zlasti med Gradcem, in slovenskimi pokrajinami. Posebej sta za nas dragoceni knjigi o štajerskih kiparjih in stavbarjih. Kohlbach je pripravljaval še tretje delo te vrste — štajersko slikarstvo. Že močno bolan se je še vedno zanimal za svoje delo. Gojil je mnogo stikov s slovenskimi umetnostnimi zgodovinarji, pripravljaval se je na daljše potovanje po Sloveniji, vendar ga ni več dočakal. Njegovo kratko, a nad vse plodno delovanje v umetnostni zgodovini zasluži, da ga tudi mi ohranimo v častnem spominu.

Sergej Vrišer

Prof. Remigio Marini

Dolga leta so slovenske umetnostne zgodovinarje povezovala s tržaškim kolegom prof. Remigijem Marinijem. Najprej smo ga spoznali kot avtorja zaokroženega pregleda o slikarjih tolmeške šole (*La Scuola di Tolmezzo*, Padova 1942), še bolj pa se nam je približal z obsežno monografijo o slikarju Jožefu Tomincu (*Giuseppe Tominz*, Venezia 1952), ki mu je že leta 1949 posvetil študijo v reviji »La Panarie« in leta 1963 ponovno v reviji »L'Arte« (G. Tominz e quattro inediti tominziani). Marinijeva monografija je razgrnila pred nami obsežni Tominčev slikarski opus v številnih ilustracijah, hkrati pa je slikarja poskusila tudi slogovno opredeliti; kljub retušam, ki jih je prispevala velika Tominčeva razstava v Gorici in Ljubljani v letih 1966 in 1967, bo to delo še dolgo ostalo temeljno za študij Tominčevega mojstrstva.

Po vojski je bil prof. Marini med prvimi italijanskimi umetnostnimi zgodovinarji, ki je kot bližnji sosed obnovil stike z Ljubljano, kamor ga je vabila zlasti arhitektura in slikarska dekoracija ljubljanske stolnice. Njenemu arhitektu Andreju Pozzu je posvetil več razprav, v katerih ga je zajel najprej kot slikarja (*Andrea Pozzo Pittore*, Trento, C. A. T. 1959; *Andrea Pozzo e i suoi dipinti d'altare*, *Arte Veneta* 1959—60; *A. Pozzo e S. Maria Maggiore a Trieste*, *Emporium*, maj 1961), zadnji čas pa nas je zaprosil tudi za posnetke arhitekture stolnice, kar kaže, da se je nameraval lotiti Pozza tudi kot arhitekta. Posebno skrb je posvetil Marini tudi Giuliju Quagliju, slikarju fresk v ljubljanski katedrali. Njegovo delo je zasledoval najprej v Furlaniji (*G. Quaglio e gli inizi friulani*, Firenze, Valecchi 1954; *G. Quaglio e il suo primo decennio in Friuli*, *Arte Veneta* 1955), nato pa je posegel še v njegovo zrelo in pozno fazo, kjer se je seveda srečal s slikarji na Slovenskem (stolnica, Puštal pri Škofji Loki, Obršljan pri Komnu) ter pri tem revidiral ali vsaj dopolnil dosedanje zaključke o stilnem značaju teh del (*G. Quaglio; La maturita e la vecchiezza*, *Arte Veneta* 1958). Razen tega je objavil še lepo število razprav, ki so v glavnem posvečene problemom beneškega in furlanskega slikarstva in ki avtorja prav tako kažejo kot dobrega poznavalca gradiva, odličnega stilista in strogega presojevalca.

Novica, da je prof. R. Marini 26. novembra 1964 v Trstu izdihnil, je prišla prav v dneh, ko smo upali, da ga bomo pritegnili k delu za Tominčovo razstavo, za katero je naša Narodna galerija prva dala pobudo.

Prof. Remigio Marini se je rodil 28. februarja 1892 v Torri di Qartesolo (Vizenza) ter študiral na liceju v Vizenzi in nato na univerzi v Padovi. L. 1925 je postal profesor na tržaškem »Liceo scientifico«, kjer je ostal do smrti. Zaradi zasluga, ki jih ima za naše umetnostno gradivo, ga bo tudi slovenska umetnostna zgodovina ohranila v častnem spominu.

E. Cevc

Gabriel Millet

Leta 1953 je v Parizu umrl eden najvidnejših raziskovalcev bizantinske umetnostne zgodovine, član Instituta de France, tudi za napredek jugoslovanske bizantologije zaslužni Gabriel Millet.

Rojen je bil l. 1867 v Saint-Louisu v Senegalu. Kot umetnostni zgodovinar se je razvijal po sledih velikega francoskega pionirja bizantinske vede Charlesa Diehla in se 1891—1895 v Atenah poglobil v problematiko bizantinske umetnostne zgodovine, kateri je, delujoč od 1899 na École des Hautes Études v Parizu, ustvaril enega vodilnih centrov. Od l. 1920 dalje je bil profesor zgodovine umetnosti na Collège de France. Vzgojil je vrsto učencev, med katerimi je najvidnejši André Grabar, pa tudi številni srbski bizantologi so izšli iz njegove šole. SANU ga je odlikovala s članstvom, univerza v Beogradu pa s častnim doktoratom. Kot eden izmed vodilnih mož na mednarodnih kongresih za bizantologijo je povezal s temi prizadevanji tudi slovensko umetnostno zgodovino in vztrajal na tem, da je bila v Th. Uspenskemu posvečenemu zborniku »L'Art byzantin chez les Slaves« orisana tudi vloga bizantinskih odmevov v Sloveniji. Posebne zasluge pa ima Millet za razvoj srbske in makedonske umetnostne zgodovine. V knjigi *L'ancien art serbe: Les églises* (1919) in v študiji *Étude sur les églises de Rascie* (1930) je ustvaril važna izhodišča za študij srbske in makedonske srednjeveške arhitekture; končni rezultati njegovih raziskovanj o srbskem in makedonskem slikarstvu pa so izšli že po njegovi smrti 1954—1957 v dveh knjigah z naslovom *La peinture du Moyen Âge en Yugoslavie (Serbie, Macédoine et Monténégro)*.

Upravičeno prištevajo Milleta med utemeljitelje sodobne bizantološke umetnostne zgodovine, saj je on avtor pomembnega orisa bizantinske umetnosti v Michelovi *Histoire de l'Art* (1905 in 1908). V duhu francoske šole je kot zgodovinar slikarstva izhajal iz ikonografsko osnovane metode in dosegel v tej smeri najpomembnejši uspeh s knjigo *Recherches sur l'iconographie de l'Évangile aux XIVe, XVe et XVIe siècles d'après les monuments de Mistra, de la Macédoine et du Mont-Athos* (1916 in 1960). Izmed ostalih številnih spisov omenjamo samo še *Monuments de l'art byzantin, I. Daphni* (1899); *II. Mistra* (1910); *L'école grecque dans l'architecture byzantine* (1916); *Monuments de l'Athos, I: Les peintures* (1927); (skupno s D. Talbot Ricem) *Byzantine Painting at Trebizond* (1936).

Fr. Stelè

Dr. Fritz (Friedrich) Saxl

L. 1948 je v Londonu umrl direktor znamenite Warburgove biblioteke (The Warburg Institute) in eden izmed najpomembnejših predstavnikov ikonologije, dr. Fritz Sachsl.

Rojen je bil l. 1890 na Dunaju, kjer je študiral kot član Instituta za avstrijsko zgodovinsko raziskovanje (ÖIGF) na univerzi na Dunaju umetnostno zgo-